

Redovisning av regionala projektmedel avseende "Ägarskiften inom lantbruket"

Region Sörmland diarieärende RUN-HRU23-0225

Sammanfattning

Agro Sörmland har genomfört ett antal aktiviteter för att bidra till att möjliggöra ägarskiften inom lantbruket. Genom att förmedla ny kunskap på ett attraktivt sätt och visa på förutsättningar som underlättar succession hos lantbruksföretag i Sörmland möjliggörs positiv inverkan på landsbygdsutvecklingen i Sörmland vilket är i linje med region Sörmlands utvecklingsstrategi.

Agro Sörmland har genomfört

- två kunskapsseminarier med kartläggning och sammanfattning av nuläge samt strategiskt viktiga frågor och konkreta exempel på hur dessa frågor kan hanteras och besvaras
- studieresa med besök på gårdar där ägarskifte nyss genomförts och de nytillträdde ägarna presenterat hur det gått till och den föregående processen som möjliggjorde skiftet
- matchmaking, där deltagande företagare och unga intresserade fick möjlighet att träffa rådgivare och resurspersoner för att bolla funderingar i samband med ägarskifte med mera
- intervjuer av resurspersoner presenterat i podd-format där fakta inför ägarskifte presenterats
- projektledning, administration och kommunikation för att nå målet med projektet

Aktiviteterna har mottagits väl och engagemanget vid de fysiska träffarna har varit stort och visar på att ämnet är angeläget att belysa. Under flera år framöver kommer det finnas anledning att uppmärksamma problematiken med att ägarskifta lantbruksföretag, sprida kunskap om möjligheter med olika affärsmodeller, tillvägagångssätt, tillgång till kompetens för såväl ekonomi, juridik som för mjuka värden och familjejuridik. Det kommer därtill vara viktigt att förmedla kraften i exemplets makt: hur andra har gått tillväga är en sann inspirationskälla och de företagare och nya ägare som är beredda att dela med sig är nyckelaktörer för framgångsrika företagsöverlåtelser.

Bakgrund

Var tredje lantbrukare i Sverige har passerat pensionsåldern. Sörmlands lantbruksföretagare är inget undantag. Av flera olika orsaker avvecklar många istället för att skifta sina lantbruk och det får långtgående konsekvenser för framtidens gröna näringsliv. Samtidigt finns unga personer som är intresserade av att bli företagare i lantbruk och skogsbranschen men det är ett stort steg. Inte minst möts den intresserade unga av senaste årens kraftigt ökade mark- och fastighetspriser.

Det behövs många olika modeller kring ägande, brukande, samarbeten och kunskaper om nya former av företagande i lantbruk- och skogsbruk för att det ägandeskifte som behövs skall vara möjligt att genomföra. Det gäller ägandeskiften som behöver ta flera år, det är processer på flera olika plan.

Vi i Agro Sörmland blev bland annat inspirerade av LRF Ungdomens arbete med ägarskiften, kortfattat presenterat i deras rapport "Många vill men få kan" och tack vare överenskommelsen med Region Sörmland om finansiering via regionala projektmedel har ett antal aktiviteter inom temat ägarskiften genomförts under 2024 och 2025. Genom aktiviteterna har vi kunnat belysa hur beroende framtidsbranschen lantbruket är av unga människors kunskaper och intresse för branschen.

Många som kanske inte än är medvetna om vilka möjligheter som väntar på dem när utmaningar och svårigheter hittat lösningar och riskspridning ett faktum så att det är rimligt att kliva in. Det kan vara som entreprenör, ägare, medarbetare, rådgivare, lärare ja, det finns så många roller som är viktiga och kan medverka för de framtida lantbruksföretagarna. Först och främst skall det vara rimligt även för befintliga lantbruksföretagare att förbereda ägarskiftet, att möjliggöra för företaget att gå vidare med nya ägare.

Genomförda aktiviteter

Ägarskiften inom lantbruket, kunskapsseminarium 26 mars 2024

Med utgångspunkt från befintlig situation i Sörmland där många företag står inför någon form av ägarskifte de kommande åren belystes olika svårigheter dessa företagare står inför respektive de hinder unga som vill bli företagare har för att göra det möjligt. Särskilt fokus ägnades åt LRF Ungdoms nyligen presenterade rapport inom ämnet: "Många vill men få kan".

Informativa och intressanta presentationer, många frågor och det avslutande panelsamtalet där flera rådgivare deltog vid sidan av unga företagare samlade såväl möjligheter som vägar att lösa svårigheter. Bland annat deltog sekreteraren i den statliga utredningen om, [översyn av jordförvärvslagen](#) och var aktiv under samtal och frågestunder.

Hur kan fler genomföra ägarskiften? Både med familjekoppling och utan. Kunskapsseminarium 2 juni 2025

Vid seminariet redovisades ungas syn på lantbruket som bransch och unga som söker sig till utbildningar, i synnerhet till naturbruksgymnasier. LRF Ungdomens arbete här i Sörmland är omfattande och man har även där ambitioner att skapa nätverk som inkluderar fler än de ungdomar som vuxit upp på gårdar. (För många ungdomar är lantbruksbranschen mer eller mindre helt okänd. Än mindre kan man föreställa sig vilka slags arbeten som finns eller möjligheten att bli chef eller företagare inom branschen.)

Studieresa med besök på lantbruksföretag som nyligen genomfört ägarskiften, 16 maj 2025

Arrangemanget anordnades i samarbete med LRF Ungdomen. Det var många unga som deltog. I vissa fall var tre generationer med från samma lantbruksföretag. Besöken var på Hesselby gård i Dunker respektive Grinda Säteri i Malmköping. Företagarna presenterade ingående hur ägarskiftet genomförts och hur företagarna upplever starten på sina respektive egna företagande. Även rådgivare som varit involverade i processen och vägledning i det ekonomiska och juridiska arbetet med företagsöverlåtelse deltog.

Ett antal rådgivare och resurspersoner från bank och försäkringsföretag deltog och del av programmet ägnades åt matchmaking mellan deltagare och dessa resurspersoner.

Poddavsnitt med inspirerande och informativa intervjuer och faktaförmedling

Agro Sörmland Podden har ägnats två avsnitt åt ämnesområdet ägarskifte inom lantbruket:
- Katarina Wolf, ordförande i LRF Ungdoms riksorganisation och delaktig i arbetet med rapporten "Många vill men få kan" respektive

- Caroline Bengtzboe, senior rådgivare vid Rådek med mångårig erfarenhet av lantbruksföretagande och företagsöverlåtelser inom lantbruk.

Projektledning och kommunikation 2024 - 2025

Kommunikation samlat och redovisat under Agro Sörmlands hemsida, länkar:

[Agro Sörmland om Ägarskiften](#)

["Att vara lantbrukare är mångas drömjobb"](#)

[Studieresa utförda ägarskiften](#)

[Agro Sörmland Podden om Ägarskiften](#)

[Hur kan fler genomföra ägarskiften?](#)

[Referat från kunskapsseminarium 1 om Ägarskiften](#)

[Filmklipp från kunskapsseminarium 1 om Ägarskiften](#)

[Referat från kunskapsseminarium 2 om Ägarskiften](#)

Därtill har information och uppdateringar förmedlats via Agro Sörmlands kanaler i social media.

Målgrupper för projektet

Den primära målgruppen för projektet var aktiva lantbruksföretagare och potentiella lantbruksföretagare. Sekundär målgrupp har varit unga vid högstadium och gymnasium. Vi har haft nära samarbete med organisationen LRF Ungdomen Södermanland för att säkerställa att målgruppen yngre lantbruksintresserade nås.

Aktiviteternas effekt på kort och längre sikt

Aktiviteterna bidrar till målgruppens frågeställningar genom den kunskapssammanställning över hur andra har gått till väga men även för att visa viktiga steg för den/de som lämnar ett företag och för den/de som tar över.

På kort sikt har vi inom ramen för aktiviteterna kunnat öka och sprida kunskap inom ämnet genom att lyfta svårigheter och visa tänkbara vägar framåt och lösningsorienterade processer. Genom att uppmärksamma positiva exempel och visa att på konkreta företagsöverlåtelser har vårt syfte varit att även öka attraktiviteten i att vara verksam inom lantbruk, såväl som personal, chef och/eller ägare. Aktiviteterna har bidragit med att erbjuda nätverk, andra företagare och kontakt med rådgivare med olika kompetenser. Genom podd och kommunikation har kunskapen förmedlats bredare än till den grupp som deltagit i de olika fysiska träffarna.

På lite längre sikt är vår övertygelse att de frågeställningar som blir aktuella i samband med ägarskifte av lantbruksföretag är av sådan karaktär att det är en flerårig process. Både den/de som står inför att sälja och överlåta sitt företag som den/de som är intresserade av att bli företagare behöver planera

och ta steg över ett antal år för att möjliggöra ett framgångsrikt ägarskifte. Därför ser vi i Agro Sörmland att dessa frågor kommer ha hög aktualitet under flera år framöver och kan med fördel belysas på olika sätt.

Samarbeten

Under arbetets gång har vi utöver de medverkande i projektet, LRF Ungdomen Södermanland, rådgivare, banker, försäkringsbolag, haft kontakt med och samarbetat med såväl Landsbygdsnätverket vid Jordbruksverket som kompetenscentrum Företagsledning och forskare vid Sveriges lantbruksuniversitet som i sina respektive verksamheter arbetar med ägarskifte inom lantbruket.

Kommunikation och spridning av resultat

Agro Sörmland har via våra olika kanaler för kommunikation spridit och förmedlat kunskap och information inom ämnet. För mer info följ länkar under avsnitt *Projektledning och kommunikation 2024-2025*.

Aktiviteternas koppling till Regional utvecklingsstrategi

Av Sörmlands regionala utvecklingsstrategis fem prioriterade inriktningar bidrar aktiviteterna inom detta projekt till tre av dem:

- God boende- och livsmiljöer som ger jämlika möjligheter till arbete, välbefinnande och välfärd
- Livslångt lärande för tryggad kompetensförsörjning
- Ett växande och dynamiskt näringsliv som bidrar till hållbar omställning

Ekonomisk redovisning

De faktiska kostnaderna och användningen av projektmedel redovisas i följande sammanställning:

Aktivitet	Innehåll	Kostnad (avrundat neråt)
2 st kunskapsseminarier	<i>Ägarskiften inom lantbruket</i> Lida gård, Flen, 26 mars 2024 <i>Hur kan fler genomföra ägarskiften inom lantbruket – både med familjekoppling och utan</i> Låsta Gårdshotell, Strängnäs 2 juni 2025	84 000 kr
Studiebesök inklusive matchmaking ”hitta din rådgivare”	<i>Vi besöker lantbruksföretag som nyligen genomfört ägarskiften</i> Hesselby gård, Dunker och Grinda säteri, Malmköping, 16 maj 2025	13 000 kr

Intervjuer av resurspersoner samlat i podd-avsnitt	<p><i>Ägarskiften i lantbruket del 1: De ungas perspektiv. Katarina Wolf, LRF Ungdomen</i></p> <p><i>Ägarskiften i lantbruket del 2: De överlämnandes perspektiv. Caroline Bengtzboe, Rådek</i></p>	23 000 kr
Projektledning, administration och kommunikation	Planering, genomförande, sammanställning, samarbeten, refererat och rapportering.	100 000 kr
	Summa	220 000 kr

Lärdomar och förslag på fortsatta insatser

- Förmedla konkreta exempel från företagare som låter företaget gå vidare till ny/nya ägare, med familjekoppling och utan. Det är ett stort, upplevs av flera som nästan "omöjligt" steg att ta. Hur gå tillväga? Vem vill om inte mina egna barn? Hur få kontakt? Vem blir jag om jag inte är lantbruksföretagare på det här företaget?
- Fortsatt samarbete med unga och ungdomar som på olika sätt visar intresse för arbete och/eller företagande inom lantbruksbranschen. Steget är stort för många och det behövs ett långsiktigt arbete över tid för att konkret kunna "sänka trösklar" och skapa nätverk där man välkomnas av de som är verksamma inom branschen. Social media för spridning och konkreta aktiviteter för med tydlig inriktning att "vem-som-helst" med intresse är välkommen att delta.

26 juni 2025

Johan Varenius
Verksamhetsledare

Maria Dirke
projektledare